
[2020-48-RE](#)

Causa 2020-48-RE

(Alonso i Abbadié c/ AREB)

Número de registre 328-2020. Recurs d'empara

Sentència del 16 de novembre del 2020

BOPA núm. 139, del 25 de novembre del 2020

En nom del Poble Andorrà;

El Tribunal Constitucional;

Atès l'escrit presentat i registrat al Tribunal Constitucional, l'1 de juliol del 2020, per la representació processal de la Sra. Rosa Blanca Alonso i dels Srs. Mauro Valentín Abbadié i Letícia Victoria Abbadié (hereus del difunt Sr. Luis Alberto Abbadié), mitjançant el qual interposa un recurs d'empara contra la sentència del 29 de maig del 2018, dictada pel Tribunal de Batlles, i, contra la sentència del 12 de juny del 2020, dictada per la Sala Administrativa del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració del dret a la jurisdicció, reconegut a l'article 10 de la Constitució, en el seu vessant del dret a un procés degut per la manca de motivació del refús de la prova sol·licitada, i, atès que demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració del dret esmentat, que anul·li la providència del 19 d'octubre del 2018, així com la sentència del 12 de juny del 2020, dictades per la Sala Administrativa, i, que es retrotregui el procediment al moment en què es va produir aquesta vulneració. Així mateix, en cas d'oposició de la part adversa demana la seva condemna en costes, honoraris d'advocat i de procurador inclosos, per la seva temeritat i mala fe;

Vista la Constitució, especialment els articles 10, 41.2, 98 c) i 102;

Vista la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, especialment el títol IV, capítols primer i sisè;

Vist l'acte del Tribunal Constitucional del 7 de setembre del 2020 que va admetre a tràmit, amb efectes suspensius, aquesta causa;

Vist l'escrit d'al·legacions presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 28 de setembre del 2020, pel Ministeri Fiscal;

Vist l'escrit d'al·legacions presentat i registrat al Tribunal Constitucional, l'1 d'octubre del 2020, per la representació processal de l'AREB;

Vistes les conclusions formulades dintre de termini per les parts i pel Ministeri Fiscal;

Escollat l'informe del magistrat ponent, Sr. Joan Manel Abril Campoy;

1. Antecedents processals davant les jurisdiccions ordinàries

1.1. El 6 de maig del 2016, la Sra. Rosa Blanca Alonso va interposar una demanda administrativa contra la resolució del 21 d'abril del 2016, adoptada pel Consell d'Administració de l'Agència Estatal de resolució d'entitats bancàries (AREB). El seu espòs, Sr. Luis Alberto Abbadié es va adherir a aquesta demanda el 25 de novembre següent.

1.2. El 19 de juliol del 2016, la Batllia va dictar una providència mitjançant la qual decidia declarar innecessàries les proves II. Documental Pública 1 i IV. Pericial Comptable, proposades per la part agent. El 21 de juny del 2017, la Batllia va donar lloc a la prova documental pública, però va tornar a refusar la pericial comptable.

1.3. El 29 de maig del 2018, el Tribunal de Batlles va dictar una sentència mitjançant la qual desestimava la demanda de la part agent.

1.4. La representació processal de la Sra. Rosa Blanca Alonso i dels fills del difunt Sr. Luis Alberto Abbadié, els Srs. Mauro Valentín Abbadié i Leticia Victoria Abbadié, van presentar un recurs d'apel·lació contra aquesta decisió, i, el 12 de juny del 2020, la Sala Administrativa del Tribunal Superior de Justícia va dictar una sentència en què desestimava l'apel·lació i confirmava la sentència de la primera instància, declarant que la resolució de l'AREB impugnada era ajustada a dret i als fins que legitimen l'activitat administrativa.

1.5. L'1 de juliol del 2020, la representació processal de la Sra. Rosa Blanca Alonso i dels Srs. Mauro Valentín Abbadié i Leticia Victoria Abbadié va interposar un recurs d'empara contra la sentència del 29 de maig del 2018, dictada pel Tribunal de Batlles, i, contra la sentència del 12 de juny del 2020, dictada per la Sala Administrativa del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració del dret a la jurisdicció, reconegut a l'article 10 de la Constitució, en el seu vessant del dret a un procés degut per la manca de motivació del refús de la prova sol·licitada.

2. Argumentació jurídica

2.1. Argumentació dels recurrents

- La part recurrent fonamenta el seu recurs d'empara en la vulneració del dret a la jurisdicció en el seu vessant del dret a un procés degut (article 10 de la Constitució), respecte de la denegació de la

prova sol·licitada. Es va demanar una prova documental i una prova pericial comptable per tal de determinar la viabilitat de la BPA a 24 d'abril del 2015 i la valoració dels actius i dels passius de l'entitat a 31 de maig del 2015, amb la finalitat d'analitzar si l'amortització de les accions preferents era correcta o no ho era.

- La Batllia va denegar ambdues proves sense motivació, i, després de la interposició d'un recurs de reposició, va admetre la documental pública relativa als informes de valoració de l'INAF, PwC, Key Capital Partners i Jones Lang LaSalle, però va denegar la pericial comptable. Efectuada l'oportuna protesta, la Sala Administrativa va refusar la prova esmentada mitjançant una providència del 19 d'octubre del 2018, per considerar que aquesta no era necessària, ja que l'objecte de la pericial restava determinat i es referia a una sentència que no resolva un cas similar.

- L'única resolució que motiva la denegació de la prova és la de la Sala Administrativa, però ho fa de manera no raonable, perquè no és cert que l'objecte de la pericial hagi quedat determinat ni que la sentència a la qual es refereix sigui relativa a una petició de proves en el marc d'unes mesures cautelars. Assenyala que la prova és rellevant, perquè tracta de demostrar si les valoracions que es van donar en la decisió de resolució eren correctes i si procedia o no l'amortització de les seves accions preferents.

- Per acabar, aquesta part demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració del dret esmentat, que anul·li la providència del 19 d'octubre del 2018, així com la sentència del 12 de juny del 2020, dictades per la Sala Administrativa, i, que es retregui el procediment al moment en què es va produir aquesta vulneració. Així mateix, en cas d'oposició de la part adversa demana la seva condemna en costes, honoraris d'advocat i de procurador inclosos, per la seva temeritat i mala fe.

2.2. Argumentació de la Sala Administrativa del Tribunal Superior de Justícia

- La providència de la Sala Administrativa del 19 d'octubre del 2018 motiva la denegació de la prova de la forma següent: "*Compte tingudes les anteriors consideracions i que la prova sol·licitada en aquesta alçada no es considera necessària per a la resolució del present litigi, i, que l'objecte de la pretesa pericial comptable ha quedat més que determinat, donant-los efectivament per acreditats aquesta Sala en la seva jurisprudència, així la Sentència recaiguda en el Rotlle TSJA-0000109/2016, motiu pel qual, és procedent no donar lloc a la susdita pretensió probatòria formulada per les parts recurrents en els seus escrits de data 25 de juliol i 3 de setembre del 2018*".

2.3. Argumentació del Ministeri Fiscal

- El Ministeri Fiscal afirma, en primer terme, que l'objecte del recurs rau en la vulneració del dret a la prova al·legat, el qual s'inclou dins el dret a un procés degut previst a l'article 10 de la Constitució.

- Després d'exposar la doctrina d'aquest Tribunal Constitucional relativa al dret a la prova (veg. la sentència del 9 de desembre del 2019, recaiguda en la causa 2019-54-RE), assenyala que en el cas concret la providència no limita la decisió a una frase estereotipada de refús per ser la prova inútil o innecessària, sinó que compleix els paràmetres de constitucionalitat.

- Afirma, a més, que els motius d'impugnació de fons de la decisió d'instància no justifiquen la pràctica de la prova pericial sol·licitada, ja que aquesta volia dictaminar sobre la viabilitat de la BPA i

valorar els actius i els passius. En efecte, sustenta que es va impugnar la resolució de l'AREB del 21 d'abril del 2016 i no la del 17 de juliol del 2015, que és aquella que va fixar el valor dels actius i dels passius.

- Finalment, afegeix que si la denegació de la prova es considera mancada de motivació, aquesta seria una vulneració purament formal que no tindria transcendència en la resolució sobre el fons.
- Per acabar, demana al Tribunal Constitucional que desestimi aquest recurs d'empara per la manca de la vulneració al·legada del dret a un procés degut.

2.4. Argumentació de la representació processal de l'AREB

- L'AREB afirma que la providència de la Sala Administrativa del 19 d'octubre del 2019 considera que la prova no és necessària, perquè la jurisprudència de la Sala ja ha acreditat l'objecte de la pericial, i, cita el contingut de la sentència dictada en el rotlle 19/2016, del qual se'n deriva la manca de viabilitat de la BPA des del 10 de març del 2015. Aleshores, la Sala no es va limitar a indicar que la prova no era necessària, sinó que va proporcionar un aparell argumental.
- La pericial comptable no era una prova necessària ni imprescindible, ja que la Sala Administrativa havia resolt que la BPA era inviable al mes de març del 2015 i que la seva intervenció era necessària.
- Per acabar, demana al Tribunal Constitucional que declari que la providència i la sentència dictades per la Sala Administrativa són ajustades als preceptes constitucionals i que condemni la part recurrent al pagament de les costes processals originades en seu constitucional.

3. Fonaments jurídics del Tribunal Constitucional

3.1. El recurs d'empara no converteix el Tribunal Constitucional en una tercera instància ni en un tribunal suprem; l'únic objecte del recurs d'empara és el de verificar que les decisions impugnades estiguin motivades i que es fonamentin en un raonament jurídic que no sigui il·lògic ni absurd i que no vulnerin cap dels drets protegits per l'article 10 de la Constitució.

3.2. El cànon de constitucionalitat en matèria de denegació de proves consisteix en què el dret a utilitzar els mitjans de prova per a la defensa dels interessos de les parts processals s'integra dins el dret a un procés degut (article 10 de la Constitució). I, des d'aquesta òptica, la denegació de la pràctica d'una prova sol·licitada adequadament solament té rellevància constitucional si l'òrgan judicial no respon a la petició formulada o si bé no fonamenta la denegació o si aquesta fonamentació és no raonable o si comporta indefensió.

Així, aquest Tribunal Constitucional ja va afirmar en la sentència del 9 de desembre del 2019, recaiguda en la causa 2019-54-RE, i, en l'auto del 15 de març del 2019, recaigut en la causa 2019-10-RE, amb cita dels autos del 8 de setembre del 2006 i del 20 de novembre del mateix any, recaiguts respectivament en les causes 2006-13-RE i 2006-21-RE, que: "*Pel que fa a la manca de motivació en relació amb la proposició de proves, aquest Tribunal Constitucional ha assenyalat que "el dret a emprar els mitjans de prova pertinents per a la defensa dels drets i interessos de les parts en litigi forma part del dret a un procés degut, però la inadmissió d'una determinada prova només té*

relleu constitucional, des de la perspectiva aquí enjudiciada, si l'òrgan judicial no dóna resposta a la proposta, o no motiva el seu refús o si aquesta motivació és lògicament irraonable" (veg. l'auto del 8 de setembre del 2006, recaigut en la causa 2006-13-RE o el del 20 de novembre del 2006, recaigut en la causa 2006-21-RE); En aquest cas esdevé cert que la sentència de la Sala Administrativa del Tribunal Superior de Justícia, en el seu fonament de dret segon, afirma que la prova sol·licitada no és útil. I, en aquest sentit, si l'argumentació de la Sala Administrativa s'hagués limitat a dir que la prova demanada no era útil o pertinent o necessària, sense establir l'aparell argumental en què es recolza aquesta asseveració o si la motivació resultés irraonable, s'infringiria el dret a un procés degut".

3.3. Correspon ara examinar si la denegació de la prova sol·licitada per la part recurrent -la pericial comptable- s'ajusta al cànon de constitucionalitat exigida o, si pel contrari, l'infringeix i l'empara ha de ser atorgada.

Resta clar que la Batllia no va motivar la denegació de la prova pericial, la qual cosa va justificar la petició de la seva pràctica en segona instància. Quant a la denegació de la prova per part de la Sala Administrativa, la seva providència del 19 d'octubre del 2019 va justificar el refús en què la prova no es considerava necessària per resoldre el litigi i en què l'objecte de la pericial havia quedat més que determinat en la jurisprudència mateixa d'aquesta Sala, com resultava de la sentència dictada en el "Rotlle 109/2016" (*sic*).

Ara bé, per determinar si el refús de la prova pericial ha estat motivat conforme al cànon de constitucionalitat, convé doncs comparar l'objecte de la prova -dictaminar sobre la viabilitat de la BPA a 24 d'abril del 2015 i sobre la valoració dels actius i dels passius de la BPA a 31 de maig del 2015- amb els arguments proporcionats per la Sala Administrativa.

3.4. Així doncs, el primer argument que s'empra per denegar la prova demanada -que no és necessària per resoldre el litigi- constitueix una petició de principi, ja que per complir amb el cànon de constitucionalitat, correspon a la jurisdicció ordinària explicitar el per què la prova no és necessària per a la resolució de les pretensions que s'exerciten, de manera que si no s'efectua aquesta exteriorització dels arguments que pugui tenir la Sala Administrativa es vulnera el deure de motivació.

Quant al segon argument, consistent en què l'objecte de la pericial ja està determinat en la jurisprudència de la Sala Administrativa, amb cita de la sentència que resol el rotlle 19/2016, aquest tampoc és suficient en relació amb el cànon de constitucionalitat abans exposat.

En efecte, si bé de la sentència citada en la providència de la Sala Administrativa es pot concloure que la motivació per remissió explica que el primer extrem de la pericial no és necessari, perquè ja ha estat resolt en altres ocasions per la doctrina de la Sala Administrativa, i permet concloure que l'entitat financera no era viable des del 10 de març del 2015, no succeeix el mateix respecte del segon extrem -valoració dels actius i dels passius de la BPA.

Pel que fa a aquest segon extrem de la valoració sol·licitada per la part recurrent en empara, no existeix cap aparell argumental que expliciti les raons de la seva denegació, ja que ni la manca de necessitat de la prova està motivada ni tampoc el fet d'assenyalar que l'objecte de la pericial ja ha estat determinat, donat que la resolució citada com a mostra de la jurisprudència que hauria resolt l'objecte de la pericial, tan sols es projecta sobre la viabilitat de l'entitat financera, però no sobre la valoració dels actius i dels passius en una fita temporal concreta.

3.5. Pel que fa a les costes, cal recordar que l'article 92.4 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional disposa que la desestimació d'un recurs d'empara comporta la condemna en costes del recurrent. Al tractar-se en aquest cas, d'una estimació del recurs d'empara no és procedent efectuar una imposició de les costes processals derivades del recurs.

Decisió:

En atenció a tot això que s'ha exposat, el Tribunal Constitucional, per l'autoritat que li confereix la Constitució del Principat d'Andorra,

Ha decidit:

1. Estimar el recurs d'empara interposat per la representació processal de la Sra. Rosa Blanca Alonso i dels Srs. Mauro Valentín Abbadié i Letícia Victoria Abbadié (hereus del difunt Sr. Luis Alberto Abbadié).
2. Declarar que s'ha vulnerat el dret fonamental a la jurisdicció de la part recurrent, en el seu vessant del dret a un procés degut, per la manca de motivació del refús de la prova sol·licitada.
3. Anul·lar la providència del 19 d'octubre del 2018 i la sentència del 12 de juny del 2020, dictades per la Sala Administrativa del Tribunal Superior de Justícia.
4. Retrotraure les actuacions al moment anterior al pronunciament de la providència esmentada, per tal que la Sala Administrativa es pronunciï motivadament sobre l'admissió o la denegació de la prova i, amb continuació del procediment, dicti la sentència que procedeixi respecte del fons de l'afer.
5. Declarar que no és procedent efectuar cap condemna en costes.
6. Publicar aquesta sentència, d'acord amb allò que disposa l'article 5 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, al *Butlletí Oficial del Principat d'Andorra*.

I així, per aquesta sentència nostra, que ha de ser notificada a la representació processal de la Sra. Rosa Blanca Alonso i dels Srs. Mauro Valentín Abbadié i Letícia Victoria Abbadié, a la representació processal de l'AREB, a la presidenta de la Batllia, al president del Tribunal Superior de Justícia i al Ministeri Fiscal, ho pronunciem, manem i signem a Andorra la Vella, el 16 de novembre del 2020.

President

Vicepresident

Joan Manel Abril Campoy
Magistrat

Dominique Rousseau
Magistrat